

a. aan de te benoemen deputaten voor de zending mandaat te geven, om indien hun dit noodig en wenschelijk blijkt, uit de Generale Kas weer eenigen finansielen steun te verstrekken aan den zendingsstuderaat; en
b. deze bijdrage te stellen op hoogstens f200 per jaar.

De J. Zuidema rapporteert over het bijwonen van conferenties enz.

De volgende conclusies worden aangenomen:
1e. de handelingen van deputaten voor de zending inzake het bijwonen van conferenties, het bezoeken van jaarvergaderingen, het deelnemen aan congressen, enz. goed te keuren;
2e. aan de te benoemen deputaten voor de zending in overweging te geven op een volgende Generale Synode, zoo mogelijk ietwat meer mede te deelen over deze werkzaamheden.

Daarna rapporteert Dr. H. Esser over de rekening en verantwoording van de kosten der Algemeene Vergaderingen in Indië. De Synode besluit de te benoemen deputaten voor de zending te machtigen om tot dekking van de onkosten deze vergaderingen voor de volgende drie jaren een minimum van f250 per jaar te voteeren, voor de bibliotheek op Java f200 en voor die op Soemba f150.

De N. Duijsenda rapporteert over de overdracht aan het Ned. Zendinggenootschap van een klein zendingssterren Peapen, tot heelen toevertrouwd aan de verzorging van de kerk van Soerabaja.

Tengevolge van een breede discussie zal de rapporterende commissie de zaak opnieuw in behandeling nemen.

Dr. L. Kuiper rapporteert over het verzoek der Oud Geref. Kerken in Bentheim en Oost-Friesland tijdelijk opgenomen te worden in het Verband onzer Geref. Kerken.

De conclusies van dit rapport worden na breede bespreking waarbij de bijdragen der Synode over de nauwere betrekking met de Geref. in Bentheim en Oost-Friesland uitgesproken wordt, aldus aangenomen:

De Synode besluit, dat zij gaarne aan het verzoek der Geref. Kerken in Bentheim en Oost-Friesland wil voldoen, daarbij in overweging nemende: Zowel de tegenwoordige mogelijkheden waarin genoemde kerken verkeerden, als ook de innige verhouding die reeds jarenlang tusschen haar en de Geref. Kerken in Nederland heeft bestaan.

2e. Drie deputaten te benoemen met volmacht, om in overleg met de kerken ginds, deze tijdelijke inwijding naar te regelen en daarvan rapport uit te brengen op de volgende Synode.

Prof. Dr. H. H. Kuiper rapporteert over het bezwaar der classis Dordrecht inzake de houding met Dr. J. E. Vonckenberg, toen deze de betrekking aannam van Directeur van den Geref. Jongelingsbond en naar art. 14 K. O. zijne kerkelijke verhouding geregeld werd.

De volgende conclusies werden aangenomen:

De Synode besluit:

1e. aan de classis Dordrecht te antwoorden, dat de particuliere Synode van Zuid-Holland (Zuid) door hare handelingen inzake Dr. Vonckenberg niet gehandeld heeft tegen de bedoeling of den geest van art. 14 K. O. en haar bezwaar derhalve ongegrond is;

2e. dat in dit art. K. O. naar het oordeel der Synode het woord „advies“ moet verstaan worden als „bewijzing“;
3e. dat wanneer het in art. K. O. bedoelde verlot, aan een predikant verleend om een tijd lang den dienst te onderbreken, ten gevolge kan hebben dat daardoor de band tusschen hem en de Kerk, die hij diende los gemaakt werd, dit verlot door den kerkeraad niet zal verleend worden zonder dat de classis daaraan hare goedkeuring heeft gegeven.

De Synode gaat in comité Generaal.

Na heropening der openbare zitting, wordt voorgelezen het besluit der Synode in de zaak van Dr. Goudappel, hetwelk aldus luidt:

De Generale Synode der Geref. Kerken, kennis genomen hebbende van de verschillende bezwaarschriften bij haar ingekomen in de zaak van Dr. Goudappel en voornamelijk gericht tegen den kerkeraad van Utrecht, hoewel van oordeel dat deze bezwaarschriften niet alle in den juiste kerkelijken weg tot haar gekomen zijn.

heeft echter met het oog op de rechtvaardigheid, die deze zaak gekregen heeft, den schijn van rechtskrenking een dienaar des Woords aangedaan, welke schijn in onze kerken zelfs niet geduld mag worden, en de droeve verdeeldheid, die dienengevolge in de kerk van Utrecht ontstaan is.

besloten een Commissie te benoemen, bestaande uit vijf deputaten, met opdracht om voordat Dr. Goudappel van de kerk van Utrecht afscheid neemt, de bezwaren dezer broeders in onderzoek, over de al of niet gegrondheid der ingebrachte grieven haar oordeel uit te spreken, wanneer rechtskrenking heeft plaats gevonden deze zoo mogelijk door hun bemiddeling uit den weg te ruimen en alles te doen om de verdeeldheid weg te nemen en den onderlingen vrede te herstellen, en van haar arbeid rapport uit te brengen op de eerstkomende Synode.

In geval de Commissie de zaak van Dr. Goudappel niet tot een bevredigend einde kan brengen, zal zij dit aan de roepende kerk mededeelen, die dan gemachtigd wordt een afzonderlijke samenkomst dezer Synode wimen te roepen teneinde over deze zaak een definitief oordeel te vellen.

Tot deputaten in deze zaak worden benoemd Prof. Dr. H. Bouwman, met de samenroeping belast, Prof. Dr. H. H. Kuiper, Dr. W. Brouckema, Dr. W. H. Gispert en onderling Dr. J. Wessels.

Ouderling P. S. van Dorp rapporteert over het verslag van het Moderamen der Gen. Synode van Leeuwarden.

Voorgesteld wordt het Moderamen dank te zeggen voor het gehouden beheer en dies het Moderamen te dechargeeren van zijn gehouden beheer.

Da H. de Bruin rapporteert over een protest van den Kerkeraad van Witmarsum tegen een besluit der laatste particuliere Synode van Friesland ten Z. over een grens-regeling. De volgende conclusie wordt aangenomen:

De Generale Synode van de Gereformeerde Kerken, vergaderd te Utrecht in 1923:

kennis genomen hebbende van het bezwaarschrift van den kerkeraad van Witmarsum tegen een besluit der laatste particuliere Synode van Friesland ten Z. inzake grens-regeling tusschen deze kerk en die van Schellens.

hare goedkeuring bechtende aan het oordeel van de Part. Synode van Friesland ten Z. in 1923, dat de kerkeraad van Schellens en de classis Bolsward te voorbarig zijn geweest inzake de grenswijziging tusschen de betrokken kerken, echter van oordeel, dat die Synode als conclusie had behooren aan te nemen, dat de classis Bolsward haar besluit tot grensregeling behoort in te trekken.

besluit het bezwaarschrift van den kerkeraad van Witmarsum gegrond te verklaren, is van oordeel dat de classis Bolsward bedoeld besluit dient in te trekken, en geeft hiervan kennis aan den kerkeraad van Witmarsum, de classis Bolsward en de Part. Synode van Friesland Z.

Deze zitting wordt gesloten.

En besluiten de volgende zitting te bepalen op Dinsdag 28 Augustus a.s.

Vierde zitting, 28 Augustus

Voormiddag.

De Praeses opent de vergadering, gezang en gebed. Daarna lezing der presentieel. Enkele priors zijn vervangen door hun secundi en enkele secundi door hun priors.

De acta der vorige zitting worden gelezen en goedgekeurd. Voorgelezen wordt een schrijven van den Kerkeraad van

Utrecht, die haar ingezondenheid uitspreekt met het besluit der Generale Synode, een commissie te benoemen in de zaak van Dr. Goudappel, terwijl de Kerkeraad zich bereid verklaart alle stukken en inlichtingen ter inzage te geven.

Geregeld worden de werkzaamheden en besluiten wordt den Staten Augustus niet te vergaderen, ook de week van 2 Sept niet, maar daarna weer in de week van 9 Sept. samen te komen.

Daarna ontvangt Bisschop Dr. Laszlo Ravasz, uit Boedapest, gelegenheid de Synode toe te spreken. Hij doet dit in het Duitsch. Daarna spreekt Prof. Dr. J. Sebestyén, in het Nederlandsch. Beiden worden toegesproken en hun wordt voor hun hartelijke woorden dank gezegd door Prof. Dr. H. H. Kuiper.

Door Dr. W. Gispert wordt gerapporteerd over steun, te bieden aan Kerken en Geloofsgenooten in het Buitenland.

De volgende conclusies worden aangenomen:

1e. dat zij haar groote waardeering uitspreken voor den arbeid van de commissies en comité's, die zich gevormd hebben om onze lijdende geloofsgenooten in den vreemde te hulp te komen in hun geestelijke en stoffelijke noden en ook in het bijzonder voor den arbeid van het comité tot ondersteuning en versterking van het Gereformeerd leven in Duitschland;

2e. dat zij besluiten een vijftal Deputaten te benoemen uit en in overleg met de leden van de reeds bestaande commissie voor dit doel, om gelden te verzamelen teneinde Hongaarsche jongelieden te laten studeren aan de Theol. School en in de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit;

3e. dat zij opdracht aan haar te benoemen Deputaten voor de correspondentie met de buitenlandse kerken aan deze bij bijzonder schrijven aan te bevelen de Gereformeerde broederschap in den vreemde, die in geestelijken en stoffelijken nood verkeert door de droevige gevolgen van den wereldoorlog;

4e. dat zij aan de thans in haar midden aanwezige afgevaardigden van buitenlandse kerken verzoeken hun kerken in het bijzonder op deze noden te wijzen;

5e. dat zij haren Deputaten voor de correspondentie met de buitenlandse kerken opdracht, na zoo nauwkeurig mogelijk onderzoek, de kerken, die hun advies moeten vragen inzake bij haar ingekomen aanvragen van buitenlandse kerken om hulp, te dienen van advies;

6e. dat zij de Gereformeerde Kerk van Utrecht uitnodigen om tot de volgende Synode zich te willen belasten, voorzover noodig en mogelijk zal blijken te zijn, met de geestelijke verzorging van de verstrooide Gereformeerden in Noord-Frankrijk.

Prof. Dr. T. Hoekstra rapporteert over het Rapport van de correspondentie met de Buitenlandse Kerken. Dit Rapport wordt eerst voorgelezen door Dr. G. Keizer.

De conclusies van het Rapport door Prof. Dr. Hoekstra hierna voorgelezen, worden aldus vastgesteld:

1. Den Deputaten voor de correspondentie met de Buitenlandse Kerken dank te zeggen voor den veelvuldigen arbeid en hun handelingen goed te keuren.

2. De kerken op te wekken den arbeid van het Hongaarsch-Hollandsch Comité tot uitbreiding van het Koninkrijk Gods in Hongarije en Tsjecho-Slowakije krachtig te steunen.

3. Den Kerken te verzoeken, vóór zij hier te lande tijdelijk verloovende buitenlandse predikanten uitnodigen voor haar op te treden in de bediening des Woords en der Sacramenten, zich bij Deputaten voor de correspondentie met de Buitenlandse Kerken te verzoeken van hun bereidheid en kerkelijke integriteit.

4. Een zevental Deputaten voor de correspondentie met de Buitenlandse Kerken te benoemen overeenkomstig de besluiten van 1893, Acta art. 156, en aan deze deputaten op te dragen:

a. wederom afgevaardigden naar Hongarije en Tsjecho-Slowakije te zenden met dezelfde opdracht als de eerste maal;

b. via de Presbyteriaansche Alliantie in overleg te treden met de Geref. Kerken in Schotland en N.-Amerika om te komen tot afbakening van de terreinen van werkzaamheid der Kerken in Hongarije;

c. op de wijze, die aan Deputaten voorkomen zal de meest geschikte te zijn, een nader onderzoek in te stellen naar de belijdenis van de Belgische Christelijke Zendingkerk en de handhaving dier belijdenis in de onderscheiden gemeenten, dienaangaande op de volgende Synode te rapporteren en gemotiveerde voorstellen tot al of niet bestendigen der correspondentie met die Kerk te ontwerpen;

d. op uitnodiging van respectieve Kerkeraden of van buitenlandse predikanten zelf, een onderzoek in te stellen naar de bereidheid en kerkelijke integriteit van tijdelijk hier te lande verloovende predikanten uit buitenlandse Kerken die met onze Kerken in correspondentie staan en bij gunstigen uitval van dat onderzoek daarvan mededeeling te doen in „De Bazuin“ en „De Hernut“;

e. zich steeds op de hoogte te stellen van bestaande toestanden in alle Kerken, waarmede de Kerken dezerzijds in correspondentie staan;

f. afgevaardigden te zenden naar de Synodes der met in onze Kerken in correspondentie staande Kerken in Noord-Amerika, Zuid-Afrika en Groot-Brittannië.

5. Aan genoemde Deputaten een crediet te verleenen tot een bedrag van f6000.

6. Aan de scribae dezer Synode op te dragen, een lijst van de Buitenlandse Kerken, waarmede onze Kerken in correspondentie staan, in de Acta dezer Synode op te nemen.

Hierna wordt de morgenzitting gesloten.

Namiddag

Da J. H. Donner rapporteert over het rapport van Deputaten voor de bijwoning van peremptoire examens in de classis Bentheim.

Besloten dit rapport voor kennisgeving aan te nemen.

Over de zending onder de Joden rapporteert Dr. T. J. Hagen. De conclusies van dit Rapport worden aldus vastgesteld: Den Deputaten voor de Zending omder de Joden te danken voor hun arbeid, hen te dechargeeren van het gehouden beheer, en al hun voorstellen aan te nemen.

Deze voorstellen luiden:

1e. Voor deze Zending te benoemen vijf Deputaten met drie Secundi;

2e. aan deze Deputaten op te dragen:

a. de contracten met de kerk van 's-Gravenhage en van Amsterdam te bestendigen;

b. den arbeid van bestaande ZendingComité's, die uitgaan van den Kerkeraad, te steunen;

c. de oprichting van zulke Comité's te bevorderen;

d. de zaak van de Zending onder de Joden te bepleiten, ook door middel van een Zendingblad;

e. tot alle kerken het verzoek te richten, minstens éénmaal 'sjaars in alle samenkomsten op den Zondag of den Isten Kersdag een collecte te houden voor de Zending onder de Joden en deze door Deputaten, vanwege de classis te benoemen, te doen innen en aan den Questor der Deputaten van de Generale Synode te doen afdragen met dien verstande, dat kerken, die zelf in eigen kring Zendingarbeid onder de Joden verrichten, slechts 10 pCt der collecten in de kas der Deputaten behoeven te storten.

f. het beheer der aanwezige en inkomende gelden;

g. het doen van de vereischte uitgaven.

Da J. D. van der Munnik rapporteert over het voorstel van Zuid-Holland ten N., de verhouding van de Indische Kerken, thans als classis Batavia aangevoegd, tot de

kerken in Nederland in nadere overweging te nemen en zoodanig te regelen, dat de meerdere vergadering dezer kerken geschikt wordt, de bevoegdheid eener Particuliere Synode te bezitten.

Besloten wordt de conclusies te laten dringen en daarna te behandelen.

Over het Rapport inzake Echtscheiding wordt gerapporteerd door Dr. J. Thijss.

Prof. H. Beets spreekt zijne dank uit aan de Synode voor den veelvuldigen arbeid, die aan het vraagstuk der Echtscheiding besteed is.

Over de conclusies van dit Rapport wordt zeer breedvoerig gesproken. Eén der conclusies wordt ter overweging van een gewijzigde redactie naar de commissie van praes-advies terug gezonden.

De vaststelling der conclusies zal nader worden medegedeeld. De zitting wordt gesloten na gebed.

Vijfde zitting, 29 Augustus

Voormiddag.

De Praeses opent de vergadering, gezang en gebed.

De Acta der vorige zitting worden gelezen en goedgekeurd. Enkele huishoudelijke zaken worden geregeld en de werkzaamheden voor heden vastgesteld.

Het woord wordt gegeven aan Prof. H. Beets, vertegenwoordiger der Chr. Geref. Kerk in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

Z. Hooggeleerd verzoekt der Synode:

1e. deputaten te zenden naar de a.s. Synode der Chr. Geref. Kerk in Noord-Amerika;

2e. de actie der Deputaten om steun voor het immutranen Tehuis te Hoboken bij de Geref. Kerken in Nederland te steunen;

3e. een definitief besluit te nemen in het vraagstuk van de echtscheiding;

4e. financiële steun voor den arbeid in Argentina;

5e. dat van immigranten het adres in Amerika door de Kerkeraden wordt opgegeven.

Prof. Dr. H. Bouwman beantwoordt den spreker en de Praeses zegt hem toe, dat de Generale Synode de door hem gestelde vragen ter harte zal nemen.

Da D. P. Koopmans rapporteert over een schrijven van Rev. Samuel M. Zwemer D. D., president of the General Synod of the Reformed Church in America, namens deze. De Rapporteur doet uit dit schrijven enkele mededeelingen. Ook een foto der laatst gehouden Synode van de Reformed Church is bij dit schrijven gevoegd.

Besloten wordt, aan de te benoemen Deputaten voor de correspondentie van de buitenlandse kerken op te dragen, namens de Gen. Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland, gehouden te Utrecht 1923, aan Dr. Zwemer te berichten:

1e. dat zij hem gaarne had gezien in hare vergaderingen;

2e. dat zij hem dankt voor de overbrenging van de groeten van de Ref. Ch. in Amerika aan haar, en voor de mededeelingen in zijn schrijven vervat;

3e. dat zij hem verzoekt wederkeerig de groeten van de Geref. Kerken hier te lande aan zijn Kerk te willen overbrengen;

4e. dat zij hem ook dankt voor de duidelijke photo van de leden der Synode;

5e. dat zij instemt met de bede tot getrouwheid aan de aloude waarheid.

Da N. Duijsenda rapporteert over de overdracht van Peapen door de Kerk van Soerabaja aan het Ned. Zendinggenootschap, reeds in de 3e zitting in behandeling genomen. Ook thans wordt weer over deze zaak gediscussieerd.

De volgende conclusies worden aangenomen:

dat de Synode aan hare Deputaten voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen opdracht nadere inlichtingen in te winnen over de overdracht van Peapen door den Kerkeraad van Soerabaja en met name, of ook de classis Batavia hierna is gekend; en daarvan aan de volgende Gen. Synode mededeeling te doen.

Da N. Duijsenda rapporteert over hetgeen het Zendingrapport mededeelt in betrekking tot de kerk van Batavia.

De volgende conclusies worden aangenomen:

1e. de handelingen van de Deputaten voor de Zending onder heidenen en Mohammedanen in betrekking tot de Kerk van Batavia goed te keuren;

2e. aan de te benoemen Deputaten voor de Zending op te dragen:

a. de Kerk van Batavia dit jaar en de drie volgende jaren voor haar Zendingarbeid te steunen uit de generale Zendingkas met een bedrag, dat gelijk staat met het tekort in de Zendingkas hier kas, doch de som van f900 niet overschrijft;

en dat, nadat uit aan Deputaten overgelegde bescheiden de behoefte aan dien steun zal zijn gebleken;

b. den Kerkeraad van Batavia te vragen aan Deputaten voor de Zending eenige mededeelingen te doen over het Zendingswerk dier Kerk;

c. de Kerk van Batavia voor het pensioen van Mevrouw Wed. Da Wijers, bij gebleken behoefte, te subsidiëren uit de generale Zendingkas met hoogstens zulk een som per jaar, als verkregen wordt door vermindering van f600 in dezelfde verhouding, als waarmede de pensioenlasten dier Kerk te dezer zake vermindert zijn.

Da W. Brouckema rapporteert over de Keuchenius-school. De volgende conclusies worden aangenomen:

1e. de handelingen van de deputaten voor de Zending betreffende de Keuchenius-school goed te keuren;

2e. aan de broeders D. Koelewijn en J. A. Wiggen dank te betuigen voor den trouwen arbeid;

3e. goed te keuren de salarisregeling zooals die in het Zendingrapport is medegedeeld;

4e. aan de te benoemen deputaten voor de Zending op te dragen, dat zij, indien dit noodig blijkt, de positie van hr. J. A. Wiggen als leraar aan de Keuchenius-school nader regelen met handhaving van alle toezeggingen, die zijn gedaan, en zulks in overleg met den Raad van Toezicht;

5e. aan de te benoemen deputaten op te dragen in samenwerking met de Algemeene Vergadering alles te doen, wat naar hun oordeel dienstig zal zijn om het bezitrecht der gronden, waarop de gebouwen staan, beter te verrekken;

6e. aan de te benoemen deputaten van de Zending op te dragen in overleg met de Algemeene Vergadering zooveel mogelijk te bevorderen, dat voor de Keuchenius-school op een nieuw terrein nieuwe gebouwen worden gesticht, tenzij op een andere wijze behoorlijk in de behoefte aan geschikte gebouwen mocht kunnen worden voorzien, en slechts in geval van schier volstrekte noodzakelijkheid over te gaan tot verbouwing der tegenwoordige gebouwen;

7e. uit te spreken dat eerst de Keuchenius-school voor wat de gebouwen betreft behoorlijk moet zijn verzorgd en met de generale kas gelden voor een tweede normalschool mogen worden toegestaan;

8e. decharge te verleenen voor de administratie en het finansiële beheer;

9e. dank te zeggen aan de Algemeene Vergadering en den Raad van Toezicht voor den arbeid, dien zij ten behoeve van de Keuchenius-school gedaan hebben.

Dezelfde rapporteert eveneens over de „Reorganisatie der Opleidingschool en eene voorlopige raming der kosten“.

De volgende conclusies worden aangenomen:

te besluiten:

1e. goed organiseerd opgenomen;

2e. aan te dragen;

Vergadering Java het

en nader d

der gereorg

3e. de be

nog eenma

op den ou

aan de te b

de Docentes

Dienaren d

4e. last f

Zending ev

te beoorde

dien versta

a. dat v

gedurende

van de Ke

behoefte v

b. dat o

met de Doc

naire Dini

c. en dat

mag stellen

Prof. Dr.

geoorloofd

ten huize v

De concl

Vervolgen

positie van

Deze woi

1. Het

vermeld in

lid gelezen

„Dere cis

tot de Gen

1. dat z

zonde, en

2e. dat d

(gelijk van

naar boven

zelf ook d

49 K. O. a

3e. dat i

karakter uit

recht van a

alles wat z

het gemeen

en hare vi

II. Aan c

op te drag

Na overic

Synode te

en verplich

naleving de

III. Van

Batavia en

De morg

Middag

Tot Depu